Št. 19. Maribor, dne 9. maja 1912. Tečaj XLVI.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge inozemske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katol. Tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani.

Brez vere.

Na Francoskem se trudijo vladati brez vere in Boga. V šoli ne sme viseti podoba Križanega, njegovo ime se ne sme imenovati, katehet ne sme v šolo. Tudi v sodni dvorani ni krža in se ne prisega Bogu pred križem. Redovnice in redovniki so izgnani iz francoske zemlje, njih samostani zaprti. Duhovniki so morali zapustiti svoja župnišča, cerkve so jim zaprli ter jih po večjih krajih izpremenili v vojaške hleve in magacine. Tudi take šole, ki so si jih verni katoličani sami ustanovili in vzdrževali, je dala vlada zapreti. Sedaj vladajoča struja na Francoskem noče nič vedeti o Bogu, o veri, o duhovnikih, ampak se naslanja samo na človeške zmožnosti in moči. Bog je dal Francozom Lurd, kjer vrši mnogoštevilne čudeže, katere gledajo in o katerih slišijo vsi Francozi, toda večina ostane trda in zakrknjena.

Francoska je ljudovlada; leta 1870 so nagnali zadnjega kralja in od istega časa si volijo predsednike, seveda same framasone ali framasonske prijatelje. Ministri so vsi brezverci ter se jemljejo iz liberalnih in socialističnih vrst. Državni zbor je po veliki večini tudi svobodomiseln, število katoliških poslancev je prav majhno in še ti se v svoji kratkovidnosti delijo med pristaše za kraljevo vlado in za ljudovlado. Med časopisjem prevladuje tudi svobodomiselno, francoski katoličani niso znali ceniti moč časopisja in so premalo skrbeli za njegovo razširjenje. Po mestih je veliko ljudi, ki niso krščeni, tudi po deželi že skoro ni vasi, kjer bi ne bilo kakega novodobnega pagana. Otroci ne slišijo nič več o Bogu, ne o božjih, ne o cerkvenih zapovedih, krščanski nauki so jim tuji. Kot pagani zrastejo in kot pagani živijo.

Francozi nočejo nič vedeti o večnosti in o nebesih, tukaj na zemlji si hočejo ustanoviti z lastno močjo, brez Boga in brez vere, nebesa. In kako se jim je to posrečilo?

Razuzdano življenje med Francozi je tako veliko, da trpi poč tem že ves narod. Število otrok se krči, **naraščaj je vedno manjši.** Vojaški krogi so začeli tarnati, da ne dobivajo več dovolj novincev za vojno in da tudi ti, kateri pridejo k vojakom, niso dovolj krepki in ne vzdržijo mnogo. Seveda, na Francoskem se lahko zakoni ločijo, in ločeni ljudje ne marajo otrok, in ako jih dobijo, so jim v nadlego, za katere skrbijo neradi in z nevoljo. V domači hiši nimajo otroci vzgoje, v šoli tudi ne, zato ni čudo, da je ta mladina, ki vzraste brez vzgoje in brez vzdržnosti, nerabna za vsaki napor in za vsaki trud. Z mehkužno in razuzdano mladino se ne more reševati domovina, ker se taka mladina boji bojev in težav.

Zaradi nerabnega in maloštevilnega naraščaja so začeli Francozi najprej tožiti. Sedaj pa imajo novo nesrečo nad seboj vsled svoje nevere in brezbožnosti. Kakor volkovi iz gozda, tako vstajajo po mestih pravi pravcati roparji iz temnih skrivališč. Kjer slutijo denar, tam uderejo. Če se jim postavljajo ljudje v bran, jih postreljajo kakor vrane in srake. Če rabijo ti roparji samodrč (avtomobil), postrelijo one, ki sedijo v njem, ter se veselo odpeljejo s samodrčem dalje po svojih roparskih potih. Po vseh listih (tudi mi smo v zadnji številki poročali) se je opisoval boj, ki sta ga imela pretekle dni policija in vojaštvo z roparji v Parizu, katere je vodil ropar Bonnot. Apaši se imenujejo v Parizu ti novodobni roparji. Imetje in življenje je negotovo pred temi učenci, ki si jih je vzgojil na Francoskem novodobni čas brez vere in Boga.

Boga se Francozi niso hoteli bati, sedaj se morajo bati ljudi. Veliki so hoteli postati brez Boga, toda njihovo število pojema. Srečni so hoteli biti med seboj, a si medsebojno kradejo in ropajo. Tako postane življenje v državi, v kateri se hoče vladati brez vere in brez Boga.

Delegacije.

Pretekli teden sta na Dunaju zborovali avstrijska in ogrska delegacija. Dva nova ministra sta se jima predstavila, minister zunanjih zadev grof Berhtold namesto umrlega grofa Erentala, in skupni finančni minister vitez Bilinski namesto odstopivšega ministra Buriana. Grof Berhtold je po stari navadi zunanjih ministrov zatrjeval, da je razmerje naše države do drugih sosednjih državprav prijateljsko, toda vkljub temu je nazadnje povdarjal potrebo, da skrbimo za še bolj močno armado in mornarico. Vitez Bilinski je predaval delegaciji, kako bo skrbel za Bosno in Hercegovino, da jima bo dal še več politične samostojnosti in ako bo dobil kje denar, jim bo gradil tudi železnice.

Teda avstrijska in ogrska delegacija sta se prav malo brigali za govore novih ministrov, prvo mesto v njihovih razpravah je zavzemalo vprašanje južnih Slovanov, pred vsem seveda Hrvatov, katerim so poslali Madžari Čuvaja. V madžarski delegaciji so delegatje branili postopanje madžarske vlade nasproti Hrvatom, v avstrijski pa se je to postopanje hudo obsojalo, in sicer obsojalo od vseh strani, le skupni ministri so molčali kakor grob. Najbolj ostro je govoril slovenski delegat dr. Šusteršič. Njegove besede so padale kot žgoči udarci po glavah madžarskih mogotcev. Končal je svoj govor tako-le:

Na Hrvaškem gospodari Čuvaj z modrostjo pandurja in z nasiljem biriča v kraljevem imenu. Časi so resni! Kakšna morajo biti čustva v hrvaških srcih, ko vidijo, da danes njihovo domovino v kraljevem imenu tlačijo tisti, proti katerim so morali svoj čas s svojo zvestobo braniti kralja. Zvesti se žrtvujejo, da bi se nezvestim ustreglo. Spominjamo se nesrečnega kralja, ki se je ob šumnih pozdravih ljudstva pokril z jakobinsko kapo, ki pa je kmalu potem ob šumni zadovoljnosti ljudstva izgubil svojo glavo. Dandanes ta reč ni tako nevarna; godi se brez krvi. Glej Norveško!

Kakšno zahvalo pa ima sivi kralj za to, da so mu izvabili odlok kraljevega komisarja: Ko je grof Stürgkh odgovoril na znano interpelacijo v državni zbornici, so pisali ogrski listi v odgovor: Kako si upa minister obsojati to, kar je kralj naredil?

Ogrski plemenitaši hočejo v dobrem hrvaškem ljudstvu zanetiti sovraštvo proti prestolu. Prestol naj bi postal njihova žoga. Kje je tu, ko gre za najvišje zadeve cesarske rodovine in države, minister zunanjih reči in cesarske hiše?

Svoj čas je živel Bren, ki je vrgel svoj meč na tehtnico. Grof Berhtold nima meča, in ko bi ga imel, bi se nam ne dopadel, ker ni vojščak. Ima pa portfelj (ministrsko listnico). Zakaj ni imel toliko poguma, kakor avstrijski ministrski predsednik, ki je branil resnico in pravico? Grof Berhtold pa nima proti krivicam na Hrvaškem nobene besede. Zdi se, da tare nekatere ministre bledi strah pred ogrskim parlamentom, ki je po svoji sestavi glede na zastalo volilno pravico eden najmalovrednejših državnih zborov v Evropi, ki ga je oberst Fabricius z enim migljajem razgnal. Od tega plemenitega parlamenta se je treba pozvati na dobro, zvesto ogrsko ljudstvo, s katerim se bomo lahko dogovorili. Grof Berhtold ne stori nič, dasi nam je nasilje na Hrvaškem v večjo škodo kakor kaka izgubljena bitka.

Avstrija je bila svoj čas poklicana, rešiti nemško vprašanje. Ni ga rešila, rešilo se je pa proti njej. Avstrija je danes poklicana, da reši jugoslovansko vprašanje. Usodno je, ali se bo rešilo po njej, ali proti njej. Naj se ne zamudi dano trenotje, sicer bo prepozno."

Po teh besedah je izjavil dr. Šusteršič, da ne more glasovati za 6mesečni začasni proračun.

V ogrski delegaciji je bilo zanimivo tudi to, da si niso upali nastopiti proti vojnemu ministru Aufenbergu, čeprav so prej pretili, kako mu bodo v delegacijah posvetili, ker jim ni hotel pomagati v boju proti kralju, kateremu so hoteli glede sklicanja vojaštva vzeti vse pravice.

Avstrijska in ogrska delegacija sta nazadnje z večino glasov dovolili šestmesečni začasni proračun, to je do 1. novembra.

Snideta se zopet v jeseni na Dunaju.

Politični ogled.

D n e 2. m a j a: Pri današnjih občinskih volitvah za I. razred na Dunaju so zmagali krščanski socialci v štirih okrajih, v enem okraju je potrebna ožja volitev. — Nevarno je obolel poljedelski minister dr. Braf. — V avstrijski delegaciji so večinoma vsi govorniki ljudo obsojali nasilno postopanje Madžarov proti Hrvatom. — V italijanskem državnem zboru je v razpravi predloga za splošno volilno pravico.

— D n e 3. m a j a: Dri današnji ožji volitvi na Dunaju za I. razred je zmagal zopet krščanski socialec nad liberalcem. Tako imajo sedaj na Dunaju krščanski socialci kljub silnemu pritisku združenih nasprotnikov veliko večino v mestnem svetu, namreč 131, liberalcev je komaj 20, socialnih demokratov 10. Nade nasprotnikov krščanstva so torej splavale po Donavi. Dunaj ostane krščanski. — V seji avstrijske delegacije je govoril dr. Šusteršič o jugoslovanskem vprašanju in Hrvatih. O njegovem govoru poročamo obširneje v članku. — V današnji seji državnega zbora je govoril slovenski poslanec Gostinčar in se je toplo zavzel za slovenske pokrajine. K postavki hišni davek je govoril tudi ministrski predsednik grof Stürgkh. — V nemškem državnem zboru se je sprejel vladni predlog za najetje posojil za pomnožitev vojne sile.

— D n e 4. m a j a: Prestolonaslednik Franc Ferdinand se preseli iz grada Belvedere v cesarski dvor na Dunaju. — Bivši poslanci hrvaškega sabora so se brzojavno zahvalili vsem slovanskim in drugim poslancem, ki so se zavzeli v delegacijah za Hrvate. — Zunanji minister Berhtold bo baje v kratkem odpotoval v Berolin, da se predstavi nemškemu cesarju. — V Maroku so nastali zopet nemiri. Dve večji ustaški četi korakata proti glavnemu mestu.

— D n e 5. m a j a: Obolela ministra Braf in Rössler nameravata baje odstopiti. — Na Francoskem so se vršile danes občinske volitve. Svobodomiselci so izgubili več tisoč glasov. — Za predsednika v Združenih državah Severne Amerike se vrši hud volilni boj. Za prvenstvo se borita sedanji predsednik Taft in nekdanji Rosevelt.

— D n e 6. m a j a: Vlada bo predložila državnemu zboru začasni proračun za dobo 6 mesecev. — V brambnem odseku državnega zbora je govoril slovenski poslanec Pišek. Njegov govor prinesemo prihodnjič. — Položaj na Ogrskem je vedno bolj zamotan. Vidi se, da novi ministrski predsednik Lukač nima niti volje, da bi se razmere izboljšale. — Švedski socialni demokratje so v tamošnjem državnem zboru vložili predlog, naj se proglasi Švedska za ljudovlado (republiko).

— D n e 7. m a j a: V današnji seji državnega zbora je prišlo do burnih prizorov med socialnimi demokrati na eni in kršč. socialci in nacionalci na drugi strani. Šlo se je za to, ali se izvolitev nekaterih poslancev potrdi ali ne. Od obeh strani so letele psovke najlepše vrste. Predsednik Silvester je izjavil, da se bo mandat socialno-demokraškega poslanca Silbererja, ki je neznano kam izginil, proglasil za ugaslega. — V ogrskem državnem zboru se je vršila živahna razprava glede hrvaškega vprašanja. Madžare postaja sram, da počenjajo na Hrvaškem take nepostavnosti. — Bosanski deželni sabor je sklenil resolucijo, v kateri se protestira proti madžarskim nasilnostim na Hrvaškem.

Razne novice.

12. nedelja: Pankracij, mučenik,
13. pondeljek: Servacij, škof, Križevo,
14. torek: Bonifacij, muč.; Viktor, „
15. sreda: Zofija, m., Hilarij, spoznavalec „
16. četrtek: Kristusov vnebohod, Janez Nep.,
17. petek: Paškal, spoznavalec, Maksima, dev.,
18. sobota: Feliks, sp., Vincencij.

Cenjenim naročnikom! 1. Kdor si »Slov. Gospodarja« po dopisnici naroči, a ne pošlje nič naročnine, dobi **od zdaj zanaprej samo** dve številki »Slov. Gospodarja«; potem se mu pošiljanje lista brezpogojno ustavi. Naj se torej z naročilom ob enem pošlje tudi denar.

2. Tisti naročniki, ki še lista niso plačali **do konca leta 1911,** imajo pri današnji številki na ovitku križ, in sicer, kdor je še dolžan za četrt do pol leta 1911, ima na ovitku **en** velik križ; kdor je še dolžan za tri četrt leta, ima **dva** križa in kdor je dolžan za celo leto, ima **tri** križe. Križe bomo naredili na ovitek samo dvakrat, potem pa se list **brezpogojno vsakemu ustavi.**